

KIRJALLINEN KYSYMYS 260/2011 vp

Yhdistyslain muuttaminen

Eduskunnan puhemiehelle

Kuntien yhdistymisen myötä syntyy organisaatioiden sisällä tarve yhdistysten, puolueen paikallisosastojen, urheiluseurojen tai näihin rinnastettavien toimijoiden yhdistymiselle.

Yhdistyslaki ei tunne fuusiota. Voidakseen yhdistyä uudeksi organisaatioksi pitää uuden yhdistyksen perustamiseksi jokaisen jäsenen näistä vanhoista organisaatioista erikseen hakea yhdistyksen jäsenyyttä, mikä on erittäin monimutkaista. Yhdistymistilanteita helpottaisi huomattavasti niin kutsuttu yhdistysfuusiopykälä. Jokaisella

on toki edelleen mahdollisuus erota yhdistyksestä omalla ilmoituksellaan, eikä edellä mainittu toimenpide muuttaisi tätä oikeutta.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Mihin toimiin hallitus aikoo ryhtyä edistääkseen yhdistysfuusiopykälän toteutumista?

Helsingissä 3 päivänä marraskuuta 2011

Sari Palm /kd

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Herra puhemies, olette toimitanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Sari Palmin /kd näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 260/2011 vp:

Mihin toimiin hallitus aikoo ryhtyä edistääkseen yhdistysfuusiopykälän toteutumista?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Oikeusministeriön työryhmä selvitti muun muassa yhdistysten sulautumisiin liittyvää sääntelytarvetta 12.6.2008 antamassaan mietinnössä (OMTR 2008:3, s. 14—15). Työryhmä katsoi, että sulautumisen sääntelyä yhdistyslaissa voitaisiin perustella erityisesti tällaisiin järjestelyihin liittyvillä hallinnon helpottamista koskevilla näkökohdilla. Työryhmän mukaan ongelmaksi saattaisi kuitenkin muodostua kysymys jäsenistön asemasta, koska fuusioon liittyvä jäsenyyden siirtyminen yhdistyksestä toiseen voidaan nähdä puuttumisena jäsenten yhdistymisvapauteen. Suurimmassa osassa mietinnöstä saaduista lausunnoista toivottiin, että myöhemmin selvitetäisiin tarkemmin yhdistysten sulautumisen sääntelytarve, koska sulautumiset ovat hyvin ajankohdittaisia muun muassa kuntaliitoksiin liittyen. Toisaalta osa lausunnonantajista piti sulautumissäännöksiä ongelmallisina yhdistymisvapauden kannalta ja oli sitä mieltä, että yhdistysten sulautuminen on käytännössä melko yksinkertaista toteuttaa, vaikka vaatiikin jonkin verran hallinnollista työtä.

Käytännössä yhdistysten sulautuminen toteutetaan siten, että kaksi tai useampi yhdistys sopii sulautumisesta yhteen olemassa olevaan tai perustettavaan yhdistykseen siten, että sulautuvat

yhdistykset purkautuvat ja vastaanottava yhdistys sitoutuu ottamaan jäsenikseen sulautuvien yhdistysten jäsenet. Sulautumiseen osallistuvien yhdistysten hallitukset valmistelevat sulautumissopimuksen, jonka hyväksymisestä päätetään yleensä kunkin yhdistyksen jäsenten tai valtuutettujen kokouksessa. Sulautuvan yhdistyksen jäsenten "siirto" vastaanottavan yhdistyksen jäseniksi toteutetaan esimerkiksi siten, että sulautuvan yhdistyksen jäsenille toimitetaan vastaanottavan yhdistyksen jäsenmaksutiedot ilmoituksin, että jäsenmaksun maksamista pidetään jäsenhakemuksena ja että kaikki jäsenmaksun maksavat hyväksytään vastaanottavan yhdistyksen jäseniksi. Näin meneteltäessä sulautuvan yhdistyksen jäsenkunnan siirto vastaanottavan yhdistyksen jäseneksi voidaan toteuttaa ilman ylimääräistä kirjeenvaihtoa ja muita ylimääräisiä toimenpiteitä. Yleensä yhdistysten sulautumisen toteuttamiseksi on vähemmän tarvetta esimerkiksi osakeyhtiölakia ja osuuskuntalakia vastaavaan yhteisöoikeudelliseen sääntelyyn, koska yhdistyksen varallisuuden siirrolla toiselle sen toimintaa jatkavalle yhdistykselle ei yleensä ole välittömiä verovaikutuksia.

Käytännössä yhdistysten sulautumisten suurin ongelma on se, ettei yleisesti saatavana ole hyväksi havaittuja sulautumissopimusmalleja. Toisin sanoen kyse ei oikeusministeriön näemyksen mukaan ole ongelmasta, joka edellyttäisi lainsäädäntötoimia. Jos järjestöt antaisivat käyttämiään sulautumissopimusmalleja oikeusministeriölle, ministeriö voisi yhteistyössä järjestöjen kanssa mahdollisesti laatia yleisiä ohjeita sulautumisen toteuttamisesta aikaa ja yhdistysten hallintokuluja säästävällä tavalla. Tässä tarkoituksessa oikeusministeriö on pyytänyt saada sopimusmalleja käyttöönsä siinä kuitenkaan tois-

taiseksi onnistumatta. Oikeusministeriö seuraa jatkossakin yhdistysten sulautumiskäytännön kehitystä.

Helsingissä 15 päivänä marraskuuta 2011

Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Herr talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 260/2011 rd undertecknat av riksdagsledamot Sari Palm /kd:

Vilka åtgärder avser regeringen vidta för att det ska införas en paragraf om föreningsfusioner?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

En arbetsgrupp vid justitieministeriet utredde i ett betänkande av 12.6.2008 bl.a. behovet av bestämmelser om föreningsfusioner (Arbetsgruppsbetänkande 2008:3, s. 14—15, på finska). Arbetsgruppen ansåg att införandet av bestämmelser om fusion i föreningslagen kunde motiveras särskilt med möjligheten att underlätta administrationen vid sådana arrangemang. Enligt arbetsgruppens mening kunde dock frågan om medlemmarnas ställning bli ett problem, eftersom överföring av medlemskapet från en förening till en annan i samband med en fusion kan ses som ett ingrepp i medlemmarnas föreningsfrihet. Ett önskemål som fördes fram i största delen av utlåtandena om betänkandet var att man senare närmare skulle utreda behovet av bestämmelser om föreningsfusioner. Fusioner är nämligen mycket aktuella bl.a. vid kommunsammanslagningar. Å andra sidan betraktade en del av remissinstanserna bestämmelser om fusion som problematiska med tanke på föreningsfriheten och ansåg att föreningsfusioner i praktiken är förhållandevis enkla att göra, även om de kräver en del administrativt arbete.

I praktiken sker en föreningsfusion så att två eller flera föreningar kommer överens om att fusioneras antingen genom att uppgå i en existeran-

de förening eller genom att bilda en ny förening och så att de överlåtande föreningarna upplöses och den mottagande föreningen förbinder sig att anta de överlåtande föreningarnas medlemmar. Styrelserna i de föreningar som deltar i fusionen utarbetar ett fusionsavtal. Beslut om godkännande av avtalet fattas i allmänhet vid möten som hålls av medlemmarna eller fullmäktige i de enskilda föreningarna. "Överflyttningen" av medlemmarna i den överlåtande föreningen till den mottagande föreningen sker till exempel så att medlemmarna i den överlåtande föreningen får information om medlemsavgiften i den mottagande föreningen. Samtidigt underrättas de om att betalning av medlemsavgiften betraktas som en ansökan om medlemskap och att alla som betalar medlemsavgiften antas som medlemmar i den mottagande föreningen. Genom att gå till väga på detta sätt kan överföringen av medlemmarna från den överlåtande föreningen till den mottagande föreningen ske utan extra korrespondens och andra extra åtgärder. För att genomföra en föreningsfusion finns det i allmänhet mindre behov av sådana associationsrättsliga bestämmelser som t.ex. i aktiebolagslagen och andelslagen, eftersom en överföring av en förenings förmögenhet till en annan förening som fortsätter verksamheten vanligen inte har några direkta skattemässiga konsekvenser.

Det största problemet vid föreningsfusioner är i praktiken att välbeprövade modeller för fusionsavtal inte finns allmänt tillgängliga. Enligt justitieministeriets åsikt är det med andra ord inte fråga om ett problem som skulle kräva lagstiftningsåtgärder. Om organisationerna gav sina modeller för fusionsavtal till justitieministeriet, kunde ministeriet i samarbete med organisationerna eventuellt utarbeta allmänna anvisningar

för hur fusioner ska genomföras på ett sätt som sparar tid och förvaltningskostnader för föreningarna. Justitieministeriet har i detta syfte bett att få tillgång till avtalsmodeller, dock tills vida-

re utan resultat. Justitieministeriet kommer också i fortsättningen att följa med hur praxis i samband med föreningsfusioner utvecklas.

Helsingfors den 15 november 2011

Justitieminister Anna-Maja Henriksson